

Jaarverslaggeving 2019

Stichting Bardo
Hoofddorp

Inhoud

	Pagina
1. Bestuursverslag.....	2
2. Balans per 31 december 2019.....	8
3. Resultatenrekening over 2019.....	9
4. Kasstroomoverzicht over 2019	10
5. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	11
5.1 Algemeen	11
5.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	12
5.3 Grondslagen voor resultaatbepaling	13
5.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht.....	14
5.5 Toelichting op de balans per 31 december 2019.....	15
5.6 Toelichting op de resultatenrekening over 2019.....	17
5.7 Overige toelichtingen	21
6. Overige gegevens	22
6.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	22

1. Bestuursverslag

Inleiding

Bardo wil de best mogelijke palliatieve zorg bieden aan mensen in de laatste fase van hun leven. Palliatieve zorg is de zorg die gegeven wordt aan mensen die niet meer beter kunnen worden. Het doel is om pijn en andere lichamelijke en geestelijke klachten te verlichten. Veel kan er gedaan worden om de kwaliteit van leven in deze laatste fase zo hoog mogelijk te laten zijn.

Bardo biedt patiënten en hun naasten hulp bij alle vragen en ongemakken die een ongeneeslijke ziekte met zich meebrengt. Hierbij wordt fysieke, mentale, sociale en spirituele zorg en ondersteuning geboden. Niet alleen in het hospice, maar ook in de thuissituatie.

Daarnaast staan bij Bardo de ontwikkeling van palliatieve kennis & kunde en het uitdragen daarvan hoog in het vaandel. Het voorlichten en opleiden van zorgverleners binnen en buiten Bardo, mantelzorgers en het algemene publiek zijn hier voorbeelden van.

In het hospice

Het team van verpleegkundigen en vrijwilligers, artsen en een geestelijk verzorger biedt zorg en ondersteuning. Patiënten met een levensverwachting van minder dan drie maanden komen in aanmerking voor zorg in het hospice. Zij worden over het algemeen niet meer ziektegericht behandeld maar bevinden zich in de palliatieve fase. Hierbij is veel aandacht voor het verlichten van symptomen of klachten. Zodra duidelijk wordt dat het sterven nadert, gaat de aandacht meer naar het bieden van comfort.

In 2019 werden 92 mensen opgenomen in het hospice (114 in 2018). De gemiddelde bezettingsgraad kwam in 2019 in het hospice uit op 83% (2018: 79%). De gemiddelde verblijfsduur was 35 dagen in 2019 (24 in 2018).

Ondersteuning thuis

Bardo ondersteunt ongeneeslijk zieke mensen ook thuis. Evenals in de vorige jaren worden gedurende het gehele jaar per maand circa 55 á 60 patiënten begeleid in de thuissituatie. Vanuit 't Trefpunt, de centrale ontmoetingsruimte van Bardo, biedt het team van Ondersteuning thuis activiteiten die zijn gericht op psychosociale ondersteuning voor mensen in de thuissituatie. In een vroeg stadium anticiperen op het verloop van het ziekteproces draagt bij aan het welbevinden van patiënt en naasten. In 2019 is het aanbod geëvalueerd, kijkend naar de mate van opkomst door deelnemers, en op basis hiervan aangepast. Verder is het aanbod aangevuld met wekelijkse creatieve middagen en hand- en voetmassages.

Bardo organiseerde in 2019 samen met Adamas Inloophuis zowel een verwendag voor patiënten en naasten als een verwendag voor nabestaanden. Aanwezigen werden tijdens deze verwendagen in de watten gelegd met een uitgebreide lunch en aanvullende activiteiten. Deze dagen werden goed gewaardeerd en zijn bekostigd vanuit de opbrengst van het benefietevenement GIG Haarlemmermeer.

Het Leerhuis

Het Leerhuis van Bardo biedt letterlijk en figuurlijk de gelegenheid tot ontmoetingen tussen zorgprofessionals om kennis met betrekking tot de palliatieve zorg te vergroten en te delen. Voorlichting en educatie vormen de focus. Daarnaast is het bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek en de ontwikkeling van het vakgebied in brede zin een belangrijke drijfveer.

Deskundigheidsbevordering

In 2019 organiseerde Bardo negen geaccrediteerde scholingen voor professionals. Hierbij kwamen onderwerpen zoals hersentumoren, medicinale cannabis, ALS, hoop, mantelzorg, verbondenheid, zelfzorg, overbehandeling en immunotherapie aan de orde. In samenwerking met en in opdracht van de VUmc Academie werd in Bardo tweemaal de basisscholing palliatieve zorg voor professionals verzorgd. De artsen van Bardo gaven twee scholingen palliatieve zorg voor artsen in opleiding en drie scholingen in het AMC (Academisch Medisch Centrum) voor artsen in opleiding over 'communiceren in de palliatieve fase'.

Gepubliceerde artikelen

In februari 2019 publiceerde Pallium, een magazine voor professionals over palliatieve zorg, een artikel over hoe je als zorgverlener in balans blijft, geschreven door Bardo-arts Christiaan Rhodius en belicht vanuit eigen ervaring het kwadrantenmodel. In maart 2019 verscheen in Pallium het artikel

'Zingeving en spiritualiteit in de palliatieve zorg', geschreven door de geestelijk verzorger en een arts van Bardo, waarin een nieuwe richtlijn over spirituele zorg werd toegelicht. Ook publiceerden dezelfde auteurs in oktober 2019 in dit magazine een artikel over een goede uitvoering van rituelen in de laatste fase. In maart 2019 publiceerde BMC Palliative Care een artikel over de resultaten van een onderzoek naar optimale behandeling van door opioïden veroorzaakte constipatie, waaraan Bardo eerder ook had meegewerkt.

Stages

In 2019 liepen vier artsen in opleiding tot huisartsgeneeskunde dan wel ouderengeneeskunde gedurende drie maanden stage in Bardo. Twee verpleegkundigen in opleiding (niveau 4) en een verpleegkundige in opleiding (niveau 5) verbleven in 2019 gedurende tien weken voor hun stage bij Bardo. In de loop van het jaar liepen er zeven artsen (in opleiding) een dagdeel mee met de artsen van Bardo en zeven verpleegkundigen hadden een snuffelstage van een dag om kennis te maken met het palliatieve vakgebied.

Voorlichting

Bardo stimuleert en inspireert om over het leven en de dood na te denken en het gesprek daarover te voeren. Het bespreekbaar maken van deze doorgaans lastige thema's bevordert bewustwording en de toegankelijkheid naar goede palliatieve zorg en ondersteuning. Bij voorlichting speelt de vorm waarin deze geboden wordt een belangrijke rol. Laagdrempeligheid, lichtheid en aansprekende presentaties maken dikwijls het verschil.

Bardo Leest, de boekenleesclub van Bardo organiseerde in 2019 vier bijeenkomsten waar mensen met elkaar thema's rondom leven en dood bespraken aan de hand van een boek.

In 2019 schreef Bardo-arts Christiaan Rhodius regelmatig een blog over zijn ervaringen met patiënten in het hospice. Deze blogs zijn gepubliceerd via de Bardo website, nieuwsbrief, social media en via de communicatiekanalen van samenwerkende organisaties zoals Agora, Van Betekenis tot het Einde, Spaarne Gasthuis, Soon, VPTZ Nederland, Adamas Inloophuis, Amstelring en het regionale Netwerk Palliatieve Zorg. Deze blogs dragen bij aan het mensen bewust(er) te maken van de eindigheid van het leven, de bekendheid van palliatieve zorg en wat dit voor mensen in de laatste fase kan betekenen.

In mei organiseerde Bardo in het Leerhuis voor een algemeen publiek een interactieve lezing waarbij VU-hoogleraar Christa Anbeek sprak over 'kwetsbaarheid'. Haar eigen verlieservaringen en haar zoektocht naar antwoorden vormden de rode draad van de lezing.

In oktober stond Bardo in het kader van de Internationale Dag van de Palliatieve Zorg samen met een algemeen publiek van zo'n 100 mensen stil bij de 'kracht van verbondenheid rondom het einde'. Het doel van deze avond in Het Oude Raadhuis (financieel mede mogelijk gemaakt door de Vrienden) was om duidelijk te maken dat verbondenheid op moeilijke momenten zoals in de laatste levensfase, hoe lastig ook, vaak toch nog mogelijk is.

Wetenschappelijk onderzoek

Bardo schreef in 2019 actief mee aan het onderzoek 'In gesprek met de burger' dat door het Regionale Netwerk Palliatieve Zorg is ingediend bij ZonMw. Inmiddels is de subsidieaanvraag gehonoreerd. Dit onderzoek, dat vanuit het Expertisecentrum Palliatieve Zorg (EPZ) geïnitieerd en gecoördineerd wordt (is begin 2020 gehonoreerd/goedgekeurd), vindt in 2021 plaats en wordt verzorgd in samenwerking met verschillende lokale partijen zoals Adamas Inloophuis en plaatselijke huisartsen.

PalliSupport is een (door ZonMw gefinancierd) bovenregionaal onderzoek naar passende palliatieve zorg in de keten van zorgaanbieders. Bardo is vanaf 2019 aangesloten bij dit onderzoek en zal in 2020 deelnemen aan de uitvoering hiervan. Bevindingen vanuit deze studie zullen ook regionaal gebruikt worden ter inventarisatie van mogelijk toekomstige samenwerkingsverbanden.

Het team van Bardo

De belangrijkste basis voor alle activiteiten die Bardo ontplooit, vormt het team. Dit team bestaat uit vrijwilligers en beroepskrachten die met volle toewijding dag en nacht in Bardo het verschil maken in de verzorging, verpleging en begeleiding van mensen in de laatste levensfase, of die bijdragen in de ondersteuning van deze taken.

Het team van beroepskrachten bestond in 2019 gemiddeld uit 21,5 fte. Het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2019 4,1% (5% in 2018).

De vrijwilligers vormen een aanzienlijk en essentieel onderdeel van het Bardo-team. Eind 2019 bedroeg het aantal vrijwilligers dat actief was voor Bardo 147. In de loop van 2019 waren 33 vrijwilligers gestopt en 20 begonnen als vrijwilliger. De inzet van de vrijwilligers kent een enorme diversiteit: van vrijwilligers voor de thuisinzet, zorg-, gast-, kook-, bloemen-, boodschappen-, tuin-, klus-, website- en pr-vrijwilligers. Met een kleine groep vanuit diverse rollen zijn we ook verkennende gesprekken gestart tot het mogelijk inrichten van een vorm van medezeggenschap vanuit de vrijwilligers.

Bardo organiseerde in 2019 drie teamevents. Deze bijeenkomsten voor beroepskrachten en vrijwilligers waren bedoeld om het hele team te scholen en om vanuit het perspectief van verschillende rollen van elkaar te leren. Verschillende onderwerpen stonden op het programma, soms ook gevolgd door scholingen voor specifieke groepen zoals de zorgprofessionals en -vrijwilligers. Hierbij kwamen thema's zoals mondhygiëne, overdracht, euthanasie en palliatieve sedatie, rapportage, zorgplannen en indicatiestelling aan de orde.

Kwaliteit en waardering

Ook in 2019 beschikte Bardo over het PREZO keurmerk Hospicezorg. Het keurmerk betekent dat Bardo verantwoorde en kwalitatief hoogstaande zorg verleent aan haar patiënten. Het keurmerk loopt tot oktober 2020. In 2019 is gestart met de voorbereiding en inrichting van een herzien kwaliteitshandboek binnen Bardo.

De waardering voor de zorg bedroeg in 2019 gemiddeld 9,7 op zorgkaartnederland.nl en 9,1 op via Qualiview hospicezorg. Deze hoge waardering is een stimulans om onze huidige kwaliteit van zorg te borgen en door te ontwikkelen.

Huisvesting

Dankzij steun vanuit de Stichting Vrienden van Hospice Bardo zijn in het verslagjaar zonnepanelen geïnstalleerd op het dak van ons gebouw. Hiermee wordt op duurzame wijze bijgedragen aan kostenreductie. In het gebouw is gewerkt aan de verbetering van de uitstraling met de upgrade van het interieur in de ontvangstruimte, het Trefpunt en gedeeltelijk in de patiëntenkamers. Het betreft een deel van de tweede fase van dit project, dat financieel mogelijk gemaakt is door de Stichting Vrienden van Hospice Bardo.

Landelijke ontwikkelingen

Landelijk stond de palliatieve zorg ook in 2019 volop in de aandacht. De koepelorganisatie Associatie Hospicezorg Nederland (AHZN), waarbij Bardo is aangesloten, heeft in het verslagjaar, in samenwerking met organisatie adviesbureau Berenschot, een kostprijsmodel opgesteld. Beoogd wordt een eigenstandige financiering en versimpeling van de nu gefragmentariseerde bekostiging van de hospicezorg in Nederland. Gesprekken met NZa, VWS en ZN zijn gestart om tot een landelijke regeling te komen.

Samenwerkingen

In 2019 bouwde Bardo verder aan de regionale verankering en landelijke aanhaking met relevante partijen, gericht op de versteviging van de palliatieve zorg in algemene zin en de verbetering in de keten op regionaal niveau. Via de landelijke Associatie Hospicezorg Nederland (AHZN) droeg Bardo in het kader van een toekomstbestendige hospicezorg bij aan de ontwikkeling van een kostprijsmodel hospicezorg. De directeur-bestuurder maakt deel uit van het bestuur van het regionale Netwerk Palliatieve Zorg Amstelland en Meerlanden. In 2019 is het Netwerk gestart met een heroriëntatie op doel en werkwijze inclusief de governance structuur. Dit traject krijgt een vervolg in 2020.

In 2019 droegen de verpleegkundige consultants van Bardo actief bij aan de overleggen van PaTz Badhoevedorp en PaTz Hoofddorp. PaTz (Palliatieve Thuiszorg) is een groep huisartsen en wijkverpleegkundigen uit hetzelfde werkgebied die periodiek bij elkaar komen om de palliatieve patiënten in hun respectievelijke regio's te bespreken. Het doel is om de samenwerking tussen huisartsen en wijkverpleegkundigen te bevorderen en de deskundigheid te verhogen, waardoor de kwaliteit in de palliatieve thuiszorg toeneemt.

Evenals in vorige jaren heeft Bardo een constructieve samenwerking met de Stichting Vrienden van Hospice Bardo ervaren en zijn verschillende zaken op het gebied van huisvesting en interieur gerealiseerd.

In het najaar van 2019 zijn tussen Bardo en samenwerkingspartner Amstelring een aantal thema's afgerond en voorzien van afspraken: de afrekening 2018, de jaarlijkse fee voor de door Amstelring te leveren diensten inclusief indexering, de wijze van verwerking van het jaarlijkse vakantiesaldo alsmede de interne controle door Amstelring over 2018. Daarnaast is de materiële controle door zorgverzekeraar CZ over 2016/2017 positief afgerond, waarbij CZ de declaraties van Bardo heeft goedgekeurd. Ook heeft Bardo in goed overleg met Amstelring geparticipeerd in de onderhandelingsgesprekken met de zorgverzekeraars ten behoeve van het contractjaar 2020.

Bestuur en Raad van Toezicht

De stichting wordt vertegenwoordigd door een directeur-bestuurder. Mevrouw M. Sonneveld nam in het verslagjaar op eigen verzoek afscheid. Zij heeft zich jarenlang ingezet voor de opbouw en professionalisering van Bardo. Zij is per 1 september 2019 opgevolgd door mw. mr. S.J. Koops-Ouwerkerk. De directeur-bestuurder is voor onbepaalde tijd benoemd in deze functie door de Raad van Toezicht. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur en de activiteiten van de stichting.

Nevenfuncties mw. S.J. Koops-Ouwerkerk:

Bestuurslid Stichting Pier de Boer, fonds gehandicaptenzorg, Amsterdam

Lid RvT Stichting Agora, primair bijzonder onderwijs, Zaandam

Lid RvT Stichting Hilverzorg, VVT, Hilversum

Voorzitter RvT Stichting Kennemerhart, VVT, Haarlem, tot 1 januari 2020

In 2019 is de bestaande vacature in de Raad van Toezicht van Stichting Bardo via openbare search ingevuld. Mevrouw P.H.M. van de Broek is per 23 september 2019 benoemd. De Raad van Toezicht bestaat uit vijf onbezoldigde leden:

NAW - gegevens	In functie	Einde termijn 1	Einde termijn 2	Huidige functie	Nevenfunctie(s)
R. Steenbeek (Roel), Voorzitter	01/11/2014	01/11/2018	01/11/2022	Zelfstandige op het gebied van toezicht, bestuur en advies	Voorzitter RvT Pro Persona Voorzitter RvC Woonzorg Nederland Lid RvC Staedion Voorzitter bestuur Bureau Architectenregister Voorzitter programmteam BNA-onderzoek Lid raad van advies Quatro-spect
M.F. Witte (Michiel), Lid	19/10/2015	19/10/2019	19/10/2023	Zelfstandig financieel manager en eigenaar van MICHIELWITTE Financieel Management	Lid raad van toezicht van Stichting Eva te Leiderdorp Directeur a.i van het Servicecentrum van De Profila Zorggroep te Houten Manager-specialist bij Dienstverlening PGB van de Sociale Verzekeringsbank te Utrecht
A. Beeker (Aart) lid	13/08/2014	13/08/2018	13/08/2022	Oncoloog Spaarne-ziekenhuis	Hoofdredacteur Hematology News international en Oncology News International
S.A. Hartman (Steven) Lid	13/08/2014	13/08/2018	13/08/2022	Zorgondernemer, interim manager	Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Ins Blau
P.H.M. van den Broek (Pauline) Lid	24/09/2019	24/09/2023	24/09/2027	Directeur-bestuurder Leidsche Rijn Julius Gezondheidscentra	lid Raad van Commissarissen van de SBOH Utrecht.

De Raad van Toezicht keurt op voorstel van de directeur-bestuurder de begroting, de jaarrekening en het inhoudelijke jaarplan goed. Tevens houdt deze toezicht op het door de directie gevoerde be-

leid, fungeert als klankbord en werkgever voor de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht heeft in 2019 vier keer regulier vergaderd in aanwezigheid van de directeur-bestuurder. Ook heeft de RvT een zelfevaluatie uitgevoerd en is er een extra bijeenkomst geweest in verband met de werving van de nieuwe directeur-bestuurder. In het verslagjaar is met de directeur-bestuurder alsmede een extern adviseur een eerste analyse gemaakt ten behoeve van de strategie en positionering van Bardo. Deze discussie krijgt zijn vervolg in 2020.

Financiële positie

De bedrijfsopbrengsten zijn 1,3% gedaald ten opzichte van 2018, terwijl de bedrijfslasten zijn toegenomen met 5,5%. Door de hoge bezettingsgraad van het hospice is het jaar afgesloten met een positief saldo van € 146.408 (2018: € 297.038). De financiële positie is gezond. Dit is belangrijk gezien de te verwachten neerwaartse druk op de tarieven en de plannen van Bardo voor de toekomst. De totale opbrengst van de zorgcontractering via Amstelring bedroeg € 1.848.728, dit betreft 77% van de totale inkomsten. De personeelskosten vormen de grootste kostenpost met € 1.753.280 (77% van de totale lasten) en is ten opzichte van 2018 toegenomen met 4%. De toename betreft met name de inzet van tijdelijk personeel niet in loondienst, ter vervanging van zwangerschap en ter ondersteuning op het gebied van kwaliteitsbeleid.

Tot slot

Bardo heeft een goed jaar achter de rug, zowel zorginhoudelijk als financieel. Met het jaarprogramma "Bardo bindt en beweegt" zetten wij in 2020 onze activiteiten voort. En de focus van onze dienstverlening blijft: Bardo brengt rust en vertrouwen in wat komen gaat.

Op het moment van het schrijven van dit bestuursverslag verkeert Nederland in een crisis van mondiale omvang als gevolg van de uitbraak van het COVID19-virus (Corona). Deze uitbraak heeft substantiële gevolgen voor de totale samenleving en de economie. De impact van deze crisis voor de Bardo-organisatie heb ik ingeschat, voor zover dat thans redelijkerwijs mogelijk is. Maatregelen zijn getroffen om de risico's optimaal te beheersen. Dit betreft met name beperking van het aantal bewegingen, dus van mensen, in het hospice en de thuissituatie, om daarmee het risico op besmetting zo klein mogelijk te houden. Derhalve worden er nu geen vrijwilligers meer ingezet voor taken waarbij zij in contact komen met patiënten. Alle (beschermings)maatregelen en noodprotocollen worden dagelijks gemonitord in het crisissoverleg en er vindt stelselmatige communicatie plaats met onze beroepskrachten en alle vrijwilligers. Beperking van inzet van mensen heeft, in combinatie met zorgzwaarte, effect op het aantal bedden dat bezet kan worden en dus op het productieniveau. Gezien de geringe omvang van Bardo, zal bij een eventuele besmetting binnen het hospice de bedrijfsvoering directe hinder ondervinden waardoor tijdelijke verdere afschaling niet kan worden uitgesloten. Daarnaast worden extra kosten gemaakt in relatie tot bijvoorbeeld voeding, schoonmaak en inzet verpleegkundig personeel.

Gezien ons arbeidsintensieve werk moet rekening gehouden worden met uitval/ziekteverzuim onder personeel. Met de eerder genoemde maatregelen beogen wij ook voor hen het besmettingsrisico zoveel mogelijk te verkleinen en hen ook gemotiveerd en betrokken te houden. Op dit moment is er geen uitval onder personeel gerelateerd aan Corona. Anders dan een mogelijk lager productieniveau, is de financiering van Bardo als zodanig niet at risk, gezien de afspraken met de zorgverzekeraars voor 2020.

Hoofddorp, mei 2020

Simone J. Koops-Ouwerkerk,

directeur-bestuurder

Jaarrekening

2. Balans per 31 december 2019

(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-19</u> €	<u>31-dec-18</u> €
ACTIVA			
Vlottende activa			
Debiteuren en overige vorderingen	2	280.383	257.787
Liquide middelen	3	698.333	621.989
Totaal vlottende activa		978.716	879.776
Totaal activa		<u>978.716</u>	<u>879.776</u>

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-19</u> €	<u>31-dec-18</u> €
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	4	668.181	505.218
Bestemmingsreserves	4	213.445	230.000
Totaal eigen vermogen		881.626	735.218
Kortlopende schulden			
Overige kortlopende schulden	5	97.090	144.558
Totaal kortlopende schulden		97.090	144.558
Totaal passiva		<u>978.716</u>	<u>879.776</u>

3. Resultatenrekening over 2019

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	1.978.901	2.045.277
Subsidies	277.352	252.874
Niet-gebudgetteerde zorgprestaties	123.165	116.667
Overige bedrijfsopbrengsten	32.766	30.268
Som der bedrijfsopbrengsten	<u>2.412.184</u>	<u>2.445.086</u>
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	1.753.280	1.686.186
Overige bedrijfskosten	512.088	461.455
Som der bedrijfslasten	<u>2.265.368</u>	<u>2.147.641</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	146.816	297.445
Financiële baten en lasten	408-	407-
RESULTAAT BOEKJAAR	<u>146.408</u>	<u>297.038</u>
RESULTAATBESTEMMING		
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		
	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Toevoeging (+) / Onttrekking (-):		
Algemene reserve	162.963	67.038
Bestemmingsreserves	16.555-	230.000
	<u>146.408</u>	<u>297.038</u>

4. Kasstroomoverzicht over 2019

	<u>Ref.</u>	<u>2019</u>	<u>2018</u>
		€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		146.816	297.445
Veranderingen in werkkapitaal:			
- vorderingen	2	-22.596	-221.949
- kortlopende schulden	5	-47.468	-53.778
		<u>-70.064</u>	<u>-275.727</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		76.752	21.718
Ontvangen interest		<u>-408</u>	<u>-407</u>
		-408	-407
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		76.344	21.311
Mutatie geldmiddelen		<u>76.344</u>	<u>21.311</u>
Stand geldmiddelen per 01 januari		621.989	600.678
Stand geldmiddelen per 31 december		<u>698.333</u>	<u>621.989</u>
Mutatie geldmiddelen		<u>76.344</u>	<u>21.311</u>

5. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

5.1 Algemeen

Algemene gegevens

Stichting Bardo is statutair (en feitelijk) gevestigd te Hoofddorp, op het adres Burgemeester Jansoniushof 11 en is geregistreerd onder KvK nummer 61278963.

De belangrijkste activiteiten zijn het verlenen en ontwikkelen van palliatieve zorg in de ruimste zin van het woord waaronder het exploiteren van een huis (of huizen) voor palliatieve zorg, alsmede het ontwikkelen en uitdragen van palliatieve kennis en kunde door onder andere het voorlichten en (doen) opleiden van zorgprofessionals, mantelzorgers en het algemeen publiek.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019 dat is geëindigd op 31 december 2019.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 655 inzake jaarverslaggeving voor zorginstellingen, en Titel 9 Boek 2 BW.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders is vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De in het bestuursverslag geschetste situatie gezien de Coronacrisis en de impact daarvan op Bardo doet geen afbreuk aan de veronderstelde continuïteit omdat de financiering van Bardo is veilig gesteld via de verzekeringswetgeving en afspraken met de zorgverzekeraars.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

5.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans, als een transactie met betrekking tot het actief of de verplichting niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is.

Materiële Vaste Activa

Geschonken materiële vaste activa worden met ingang van boekjaar 2019 behandeld conform RJ 274.112, investeringssubsidies, waarbij de optie wordt gehanteerd om de geschonken bedragen in mindering te brengen van de waarde van het actief.

Vorderingen

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (nominale waarde). Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maxi-

maal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (nominale waarde). De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

5.3 Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verlichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd worden aan dit boekjaar toegerekend voor zover dit geen fundamentele of materiële fouten betreft. Fundamentele of materiële fouten worden retrospectief verwerkt.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden van Stichting Amstelring groep verwerkt in de resultatenrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers in dienst van stichting Amstelring.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden ontvangen (te ontvangen) en aan derden betaalde (te betalen) interest en bankkosten.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat zal worden voldaan aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

5.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

5.5 Toelichting op de balans per 31 december 2019

1. Materiële vaste activa

Stichting Bardo heeft gedurende het boekjaar bedrijfsmiddelen ontvangen van derden. Ontvangen schenkingen zijn in mindering gebracht op de bedrijfsmiddelen waardoor de boekwaarde nihil bedraagt.

2. Debiteuren en overige vorderingen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-19	31-dec-18
	€	€
Debiteuren	2.860	2.975
Overige vorderingen:		
Te vorderen Stichting Amstelring groep	194.656	200.115
Te vorderen Stichting Vrienden Hospice Bardo	-	1.488
Overige overlopende activa	82.867	53.209
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>280.383</u>	<u>257.787</u>

Alle debiteuren en overige vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar.

3. Liquide middelen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-19	31-dec-18
	€	€
Bankrekeningen	698.333	621.989
Kas	-	-
Totaal liquide middelen	<u>698.333</u>	<u>621.989</u>

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

4. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

<i>Algemene reserve</i>	2019	2018
	€	€
Saldo per 1 januari	505.218	438.180
Resultaatbestemming	162.963	67.038
Saldo per 31 december	<u>668.181</u>	<u>505.218</u>
 <i>Bestemmingsreserve</i>		
<i>Behoud kwaliteit zorgdienstverlening</i>	2019	2018
	€	€
Saldo per 1 januari	200.000	-
Resultaatbestemming	-	200.000
Saldo per 31 december	<u>200.000</u>	<u>200.000</u>

Deze bestemmingsreserve is ingesteld met ingang van 2018 ter behoud van het huidige kwaliteitsniveau van de zorgdienstverlening.

*Bestemmingsreserve
Toekomstige positionering*

	2019	2018
	€	€
Saldo per 1 januari	30.000	-
Resultaatbestemming	16.555-	30.000
Saldo per 31 december	<u>13.445</u>	<u>30.000</u>

Deze bestemmingsreserve is ingesteld met ingang van 2018 ter dekking van kosten die voortkomen uit onderzoek naar de gewenste positionering van Bardo op middellange termijn.

5. Kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-19	31-dec-18
	€	€
Crediteuren	9.402	29.634
Overige schulden:		
Te betalen Stichting Vrienden Hospice Bardo	100	-
Opgebouwde verlofrechten	-	48.237
Overige overlopende passiva	<u>87.588</u>	<u>66.687</u>
Totaal kortlopende schulden	<u>97.090</u>	<u>144.558</u>

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De jaarlijkse huurverplichtingen bedragen ongeveer € 141.000. De huurovereenkomst loopt tot 31 december 2021.

5.6 Toelichting op de resultatenrekening over 2019

Zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Zorgcontractering (Onderaanneming)	1.848.728	1.894.303
Artsenbekostiging	130.173	150.974
	<u>1.978.901</u>	<u>2.045.277</u>

Zorgcontractering bestaat uit de volgende onderdelen:

WLZ	41.546	54.481
ZVW	1.805.824	1.838.414
Overige	1.358	1.408
	<u>1.848.728</u>	<u>1.894.303</u>

Subsidies

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	277.352	252.874
	<u>277.352</u>	<u>252.874</u>

Dit betreft een exploitatiesubsidie voor het verlenen van vrijwillige palliatieve terminale zorg.

Niet-gebudgetteerde zorgprestaties

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Eigen bijdragen en betalingen cliënten	123.165	116.667
	<u>123.165</u>	<u>116.667</u>

Voor het verblijf in Bardo hospice wordt een eigen bijdrage in rekening gebracht van € 40,00 per dag.

Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Opbrengsten Leerhuis	7.164	11.212
Vergoeding voor uitgeleend personeel	20.538	16.708
Overige opbrengsten	5.064	2.348
	<u>32.766</u>	<u>30.268</u>

Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Personeel in loondienst bij Amstelring en Stichting Bardo		
Lonen en salarissen	1.070.321	959.697
Waaronder beloning bestuurders	112.103	94.359
Waaronder beloning toezichthouders	-	-
Sociale lasten	168.695	178.725
Pensioenpremies	93.541	92.203
Andere personeelskosten	92.084	77.803
Subtotaal	1.424.640	1.308.427
Personeel niet in loondienst	328.640	377.759
Totaal personeelskosten	1.753.280	1.686.186

De Stichting heeft sinds 1 september 2019 één FTE in dienst. Er waren gedurende 2019 gemiddeld 21,5 personeelsleden op basis van fulltime eenheden gedetacheerd (2018: 19,5 fte).

Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	72.778	65.381
Algemene kosten	220.560	149.647
Patiënt- en bewoners gebonden kosten	7.543	6.644
Onderhoud en energiekosten:		
Onderhoud	53.619	67.650
Energiekosten	18.751	35.922
Subtotaal	72.370	103.572
Huur	138.837	136.211
Totaal overige bedrijfskosten	512.088	461.455

Toename in de algemene kosten is in hoofdzaak veroorzaakt door kosten voor strategische verkenning en verhoging van de kosten voor dienstverlening door Stichting Amstelring Groep.

Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Renteopbrengsten	10	10
Bankkosten	418-	417-
Totaal financiële baten en lasten	408-	407-

Bezoldiging directeur bestuurder

De bezoldiging van de directeur bestuurder is als volgt:

Functionaris	M. Sonneveld	
Functienaam	Directeur/Bestuurder	
In dienst vanaf	1 februari 2010	
In dienst tot	31 juli 2019	
Deeltijdfactor	100%	
	2019	2018
	€	€
Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, einde- jaarsuitkering en andere vaste toelagen)	63.167	94.359
Totaal beloning	63.167	94.359
Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	-	-
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaal- baar op termijn	6.110	10.062
Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband (hiervan is 50% door Stichting Amstel- ring groep bijgedragen)	25.059	-
Totaal bezoldiging	<u>94.336</u>	<u>104.421</u>

Functionaris	S.J. Koops-Ouwerkerk	
Functienaam	Directeur/Bestuurder	
In dienst vanaf	1 september 2019	
Deeltijdfactor	100%	
	2019	2018
	€	€
Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, einde- jaarsuitkering en andere vaste toelagen)	36.406	-
Totaal beloning	36.406	-
Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	-	-
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaal- baar op termijn	3.815	-
Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband	-	-
Totaal bezoldiging	<u>40.221</u>	<u>-</u>

De leden van de Raad van Toezicht voeren hun werkzaamheden onbezoldigd uit.

Honoraria accountant

<i>De honoraria van de accountant zijn als volgt:</i>	2019	2018
	€	€
Controle van de jaarrekening 2018	810	12.500
Controle van de jaarrekening 2019	16.335	-
Niet-controlediensten	-	862
Totaal honoraria accountant	<u>17.145</u>	<u>13.362</u>

6.7 Overige toelichtingen

Resultaatbestemming

De bestuurder stelt voor om het resultaat over het boekjaar 2019 ten gunste te brengen van de Algemene reserve en de kosten die zijn gemaakt voor strategische verkenning ten laste te brengen van de bestemmingsreserve 'Toekomstige positionering'. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Nederland verkeert in een crisis van mondiale omvang als gevolg van de uitbraak van de COVID19-virus (Corona). Deze uitbraak heeft substantiële gevolgen voor de economie mondiaal en in Nederland en derhalve ook voor Stichting Bardo. De effecten van de crisis en impact hiervan op de Stichting Bardo is beschreven in het bestuursverslag en bij de toelichting op de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening.

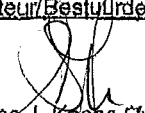
Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De directeur/bestuurder van Stichting Bardo heeft de jaarrekening 2019 opgemaakt en vastgesteld te Hoofddorp, d.d. 13 mei 2020

De Raad van Toezicht van Stichting Bardo heeft de jaarrekening 2019 goedgekeurd in de Raad van Toezicht vergadering van 15 mei 2020.

Ondertekening door bestuurder en toezichthouders

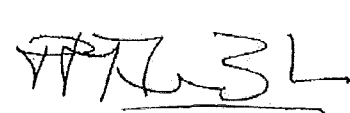
Directeur/Bestuurder

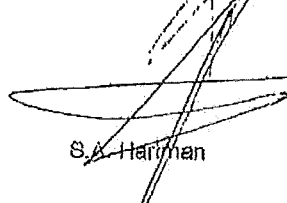

Simone J. Koops-Ouwkerk

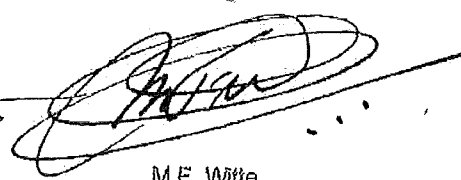
Raad van Toezicht

R. Steenbeek

A. Beeker

P.H.M. van den Broek

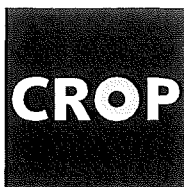

S.A. Harman

M.F. Witte

Stichting Bardo, Hoofddorp

6. Overige gegevens

6.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

registeraccountants

Adres • Marconibaan 59 B
3439 MR Nieuwegein
Postadres • Postbus 584
3430 AN Nieuwegein

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Bardo te Hoofddorp

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Bardo te Hoofddorp gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bardo per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de winst- en verliesrekening over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bardo zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen, Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

registeraccountants

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nieuwegein, 18 mei 2020

CROP registeraccountants

A handwritten signature in black ink, appearing to read "D. Davelaar-Kemp", written over a light gray rectangular background.

Drs. D. Davelaar- Kemp RA

Colofon

Dit jaarverslag is gemaakt door Stichting Bardo.

Postadres

Postbus
2130 AB Hoofddorp

Bezoekadres

Burgemeester Jansoniushof 11
2131 BM Hoofddorp

Telefoon: +31 (0)20 333 4700

Fax: +31 (0)20 333 4701

E-mail: info@hospicebardo.nl

Internet: www.hospicebardo.nl

Reproductie van (gedeelte van) de inhoud van dit jaarverslag is alleen toegestaan indien schriftelijke toestemming is verkregen.